

RAPPORT

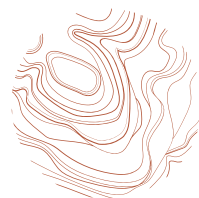
VALLENTUNA & TÄBY 2023

**FÖRSTUDIE
HÅLLBARA
MÖTESPLATSER**

DANSKOLLEKTIVET
ARKEOLOG 8

BAKGRUND

Arkeolog 8 och kommunkoreografåret 2021

Arkeolog 8 är ett samskapande danskollektiv som gör (dans)konstnärliga och pedagogiska projekt i olika format, för unga och vuxna. Arkeolog 8 startade sin verksamhet 2010 och har sedan dess skapat och turnerat projekt i och utanför Sverige.

Under 2021 var Arkeolog 8 kommunkoreografer i Vallentuna. KOKO/Kommunkoreograf är ett projekt initierat och utvecklat av Region Stockholm Kulturförvaltningen.

KOKO/Kommunkoreograf är en modell för att stationera en koreograf i en kommun i Stockholms län. Den här formen av residens gör att dansen kommer nära kommuninvånarna. Modellen KOKO skapades för att inspirera och underlätta för kommuner i Stockholms län att ha dansresidens. Genom att utforska mötet mellan danskonstnär och kommun har KOKO öppnat upp för nya sätt att uppleva, samarbeta och utvecklas både som kommun och danskonstnär.

(<https://kultur.regionstockholm.se/kokokommunkoreograf>)

Varje år är det en ny kommun som huserar en koreograf/grupp. 2021 var det Vallentuna som matchades med Arkeolog 8. Matchningen gjordes mycket på grund av Arkeolog 8s tvärdisciplinära ingång och intresse av att möta olika målgrupper för möjlighet till oväntade möten som kan skapa nya idéer och synergieffekter. På samma sätt arbetar Vallentuna kommun över förvaltningsgränser.

Arkeolog 8s sökte sig till Vallentuna med tre projekt; To bee, Katastrofleden och Stilla färd, vilka alla undersöker och utforskar klimat- och miljöfrågan på olika sätt. Projekten är deltagarbaserade, det vill säga, publiken bjuds in att aktivt delta i de konstnärliga arbetet och bidrar till resultatet.

Arkeolog 8s konstnärskap; idéer och metoder

Arkeolog 8 arbetar sedan 2018 konstnärligt med inre omställning och naturkontakt, genom community- och deltagarbaserade metoder med en idé om och en beprövad erfarenhet av att konstnären/koreografen kan fungera som en katalysator för samverkan.

Inre omställning och naturkontakt; danskonstprojekt som naturvägledning

I takt med försämrade utsikter för klimatet har Arkeolog 8 de senaste åren fokuserat på inre omställning och naturkontakt i sina konstnärliga och pedagogiska projekt. *“Inre omställning [är] ... de psykologiska, känslomässiga och existentiella dimensionerna av omställningen till ett hållbart och regenerativt samhälle”* (Omställningsnätverket, 2022). Arkeolog 8s vision är att tematisera och behandla detta genom danskonstnärliga projekt som en form av naturvägledning. *“Med naturvägledning menas förmedling av känsla för och kunskaper om naturen. Naturvägledning syftar till att öka förståelsen för de grundläggande ekologiska och kulturella sambanden och för människans roll i naturen.”* (SLU Centrum för naturvägledning, 2022). Arkeolog 8 tror att information och kunskap om klimatkrisen behöver upplevas och flätas samman med individens, inte bara kognitiva vara, utan även känslomässiga och beteendemässiga dimensioner. Genom den tysta kunskap som danskonst utvecklar i människan, kan vi komma i kontakt med inre omställningsprocesser.

Community-verksamhet och deltagarbaserad danskonst

För Arkeolog 8 är den lokala förankringen av stor vikt för att skapa relation och engagemang hos dem de möter. De ser gärna att deras verk bjuder in deltagare till idégenerering, utforskande och samskapande. Att facilitera workshops och konstnärliga upplevelser som uppmanar deltagaren att vara aktiv är något de gjort mycket de senaste åren och som har tagit plats som en mer central del av deras konstnärliga processer och metoder än tidigare. I kontakt med olika personer och grupper kan de utforska ett tema på ett mer diversifierat sätt och skapandet blir mer fördjupat och nyanserat. Att under skapar-processerna arbeta tillsammans med lokalbefolkning förankrar också publikarbetet på ett konstruktivt sätt, där direkt kontakt och relationsbygge är mer givande än indirekt kommunikation.

Konstnären som katalysator för samverkan

Under senare år har Arkeolog 8 utvecklat en syn på konstnären som katalysator för samverkan. Deras arbete som kommunkoreografer lyfte särskilt fram detta, där deras närvaro byggde broar mellan Fritidsförvaltningen och Kulturförvaltningen i Vallentuna kommun. Arbetet skapade nya sätt att se på koreografi respektive friluftsliv hos tjänstemännen, något som satte spår i deras verksamhet, enligt Mir Grebäck von Melen (Fritidsförvaltningen, Vallentuna). Den här rollen vill Arkeolog 8 vidareutveckla och de ser hur de som konstnärer kan spela en viktig roll i samhället genom att skapa nya kopplingar mellan olika grupper, initiativ, kunskapsfält och så vidare. På så vis ser de hur arbetet kan bidra till lärande organisationer, där deras kunskap om samverkan och konstnärliga processer kan bygga broar, öppna upp för nya möjligheter, perspektiv och synergieffekter.

Runriket - hållbar platsutveckling

Täby och Vallentuna är världens runtätaste bygd. Runt Vallentunasjön, som sträcker sig över kommungränserna, ligger nio historiska platser där du kan se exempel på olika typer av runristningar från vikingatiden. Detta område kallas Runriket och är ett samarbete mellan Täby och Vallentuna kommun. Det är ett populärt besöksmål regionalt men också nationellt och internationellt.

Under coronapandemiåren identifierade kommunerna ett behov av att på ett bättre sätt tillgängliggöra dessa platser och utveckla besöksmålet genom att stötta småföretag inom kulturella och kreativa näringar, sociala företag, men också andra organisationer som arbetar med natur, kultur och/eller friluftsliv som är lokaliserade och verkar i området.

"Kommunerna behöver arbeta med att skapa hållbara mötesplatser för aktivitet och upplevelser för att skapa en god livsmiljö för fler invånare. Projektet genomförs med koppling till kommunernas sociala hållbarhetsarbete för breddat deltagande, ökad inkludering, jämlikhet och jämställdhet, där platsens kulturhistoria och naturvärden blir en mötesplats".

Regionala medel söktes för en förstudie i syfte att på ett innovativt sätt samverka mellan kommunerna och dessa olika verksamheter.

"Förstudien består av en nulägesanalys av runriket och utredning av dess fysiska förutsättningar för aktiviteter och upplevelser. Därtill genomförs processledda workshops med deltagande av ett 40-tal verksamheter inom kulturella och kreativa näringar, besöksnäring, naturturismföretag, lokala kommersiella aktörer, föreningar och organisationer inom kultur- och friluftsliv, med syfte att gemensamt arbeta fram förslag på aktiviteter och upplevelser".

Organisation för att genomföra projektet Runriket Hållbara mötesplatser

Referensgrupp: Birgitta kulturstrateg Vallentuna kommun, Anders kulturchef Vallentuna kommun, Lina kulturchef Täby kommun

Projektgrupp: Sanna konstituent Täby kommun, Lenore kommunantikvarie Vallentuna kommun och danskollektivet Arkeolog 8

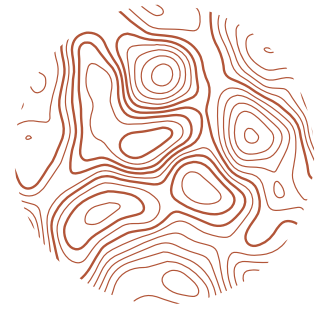
Konstnärlig processledning: Arkeolog 8 (Camilla Reppen, Clara Bankefors och Josefine Alfredsson).

Arkeolog 8, konstnärliga processledare 'Förstudie - hållbara mötesplatser'

För att på ett innovativt sätt skapa samverkan mellan kommunerna och de olika lokala verksamheterna inom natur, kultur och friluftsliv anlätades Arkeolog 8 som processledare. Arkeolog 8s uppdraget har under förstudien varit att kontakta, bjuda in till och genomföra workshops med olika organisationer från de båda kommunerna i syfte att samla in tankar och idéer om hur de olika besöksmålen i Runriket kan utvecklas till hållbara mötesplatser.

Arkeolog 8 har använt olika typer av konstnärliga metoder för att skapa idégenererande möten med och mellan organisationerna. Dessa kommer beskrivas nedan tillsammans med en redogörelse för genomförandet av förstudien Hållbara mötesplatser under hösten 2022.

GENOMFÖRANDE

Inbjudan

Inför att skicka ut inbjudningar till förstudien gick projektgruppen igenom kommunernas olika föreningsregister för att sortera ut de föreningar vilkas verksamheter kretsar kring natur, kultur och/eller friluftsliv. Därefter lades likvärdiga lokala företag till. Totalt lades 60 föreningar och företag till kontaktlistan för förstudien.

Innan sommaren skickade kommunerna ut information om projektet, samt att Arkeolog 8 i augusti kommer att bjuda in till deltagande. Anledningen till detta var att markera att kommunerna är huvudman och avsändare till Förstudien och önskade presentera Arkeolog 8.

Inbjudan, som Arkeolog 8 skickade ut i augusti, fokuserade en första informationsträff som planerades och genomfördes på Jarlabankes Bro, en plats som beskrivs som Runrikets entré men som också ligger tillgänglig för både Täby och Vallentunas kringliggande föreningar och företag.

Informationsträff

Under den första informationsträffen den 16 september deltog Täby Hembygdsgörelse, Vallentuna Naturskyddsförening, Nygårds Vårdshus, Lydias yoga och Hökeriet.

Arkeolog 8 hade ställt upp ett 9-manna canvastält där informationsträffen skulle ske. Detta med en idé om att den yttre fysiska miljön spelar roll för vår förmåga att tänka nya tankar. Tältet var också tänkt att fungera som en symbol som skulle signalera att detta var något annat än ett traditionellt medborgardialogmöte. Förhoppningen var att skapa en initial nyfikenhet i deltagarna och lust att delta i det fortsatta projektet.

Under träffen berättade Arkeolog 8 om sitt arbete, bakgrunden till förstudien och dess syfte samt hur man kunde delta under hösten. De bjöd därefter in deltagarna att arbeta med kartor över Vallentuna och Täby och tänka kring frågorna:

- Vilka platser runt runriket finns och kan utvecklas?
- På vilket sätt kan de utvecklas?
- Vad har ni som lokala aktörer för intressen kopplade till de här platserna?

Hur kan vi stärka natur och kulturopplevelser kring dessa platser?

Det bjöds på fika och alla medverkande delade sina tankar kring frågorna. Flera idéer kom upp redan första träffen. Träffen avslutades genom att deltagarna fick anmäla sig till kommande träffar.

Ordförande på Karby gård kontaktade Arkeolog 8 efter informationsträffen och ville gärna träffas för att få mer information om hur Karby gård kunde delta i projektet. Den 23 september åkte Arkeolog 8 dit och berättade om Förstudien och bjöd med ordföranden till kommande träffar. Inbjudan till fortsatta workshopträffar gick därefter ut till alla på kontaktlistan.

En vandrande workshop med scan cards

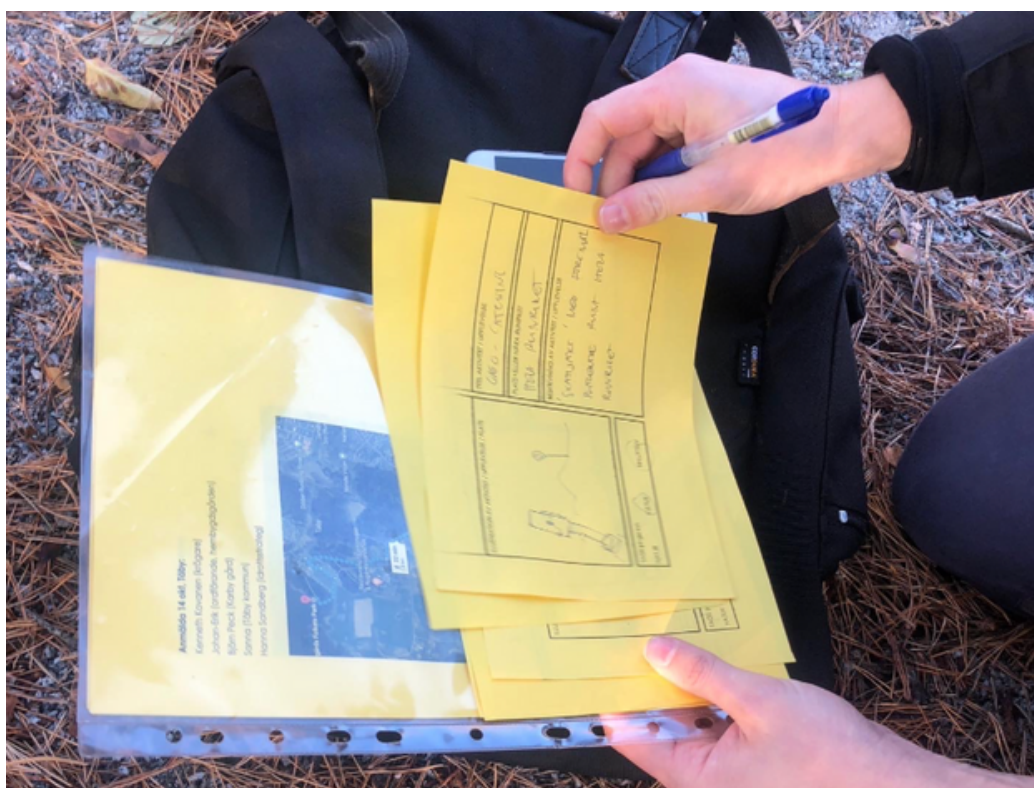
Arkeolog 8 har sedan tidigare arbetat mycket med vandring som praktik och guidat människor till att tänka och känna samtidigt som de går. I takt med fötternas tempo och landskapets skiftningar väcks ofta tankarna, minnen och idéer till liv. Därför handlade workshoparna om att deltagarna skulle få vandra till och runt platser kring Runriket. Det fanns två tillfällen att delta i workshopen.

Första tillfället startade vid Täby kyrka, gick ner till Vallentunasjöns östra strandlinje och därefter tillbaka till kyrkan. Under detta tillfälle deltog Täby hembygdsförening och Karby gård. Nygårds värdshus skulle delta men fick förhinder.

Det andra tillfället började vid Vallentuna kyrka, gick ner till Vallentunasjöns norra strandlinje och tillbaka till kyrkan. Under detta tillfälle deltog Vallentuna naturskyddsförening, Hökeriet och Vallentuna Scoutkår.

Längs med vägen bjöds deltagarna in i olika övningar vilka syftade till att sätta igång tankar kring hållbarhet och reflektioner kring deras relation till platser i allmänhet men också till de specifika platserna vi rörde oss på och igenom. Vandringen avslutades med att vi fyllde i scan cards och hade en delningsrunda kring alla de idéer vi hade formulerat på våra scan cards. I delningsmomentet uppkommer ofta nya idéer så även under dessa workshoppar. Dessa tecknades ner på nya kort.

Om metoden Scan cards

Metoden kallas scan cards och den här versionen av metoden är skapad med inspiration från Bespoke Cph. Ett scan card kan i denna förstudie förstås som ett kreativt verktyg som syftar till att samla in och dokumentera individers, organisationers och företags idéer kring framtidens Runrike. Deltagarna har i workshoppen fått ta ett eller flera scan cards som ser ut så här för att teckna ner sina idéer och förslag:

ILLUSTRATION AV AKTIVITET / UPPLEVELSE / PLATS	TITEL AKTIVITET / UPPLEVELSE
	PLATS I ELLER NÄRA RUNRIKET
	BESKRIVNING AV AKTIVITET / UPPLEVELSE
TAGS (ringa in): NATUR KULTUR FRILUFTSLIV	

Med en samling av scan cards kan man få en bild av något man vill undersöka (t ex idéer om aktiviteter och/eller upplevelser som knyter samman natur, kultur och friluftsliv i Runriket). Med många scan cards kan man klustra och se mönster och kopplingar mellan de idéer och observationer man samlat in. Sammanlagt samlade vi in 77 scan cards under denna förstudie (se bilaga). Utifrån dessa har vi skapat scenarier för en potentiell fortsättning av projektet Hållbara mötesplatser Runriket. Läs om de olika scenarierna under rubriken 'Scenarier för framtiden'.

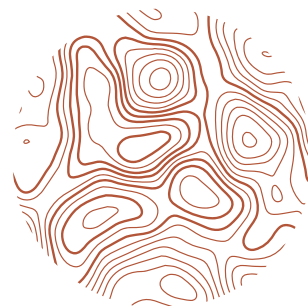
Några som ville men inte kunde komma på workshoptillfällena var Täby konstvänner och Tibble vandringsällskap. Därför träffade Arkeolog 8 representanter från de båda föreningarna på Karby gård 28 oktober. Livias yoga hade heller inte möjlighet att delta under workshoparna så henne träffade Arkeolog 8 digitalt på Zoom 28 oktober.

Utställning och en allmän inbjudan

För att förstudien skulle få än mer spridning och för att fler skulle få chans att bidra med tankar och idéer kring Runriket ställdes alla insamlade scan cards ut i Vallentuna Kulturhus och i Täby kulturhus. Förbipassande bjöds in att själva bidra med sina idéer genom att fylla i egna scan cards. Utställningen var öppen i två veckor mellan den 16 nov-2 dec 2022.

RESULTAT

Under projektet har sammantaget 77 olika idéer samlats in på scan cards under de fysiska träffarna som genomförts. Dessa har sedan klustrats och tematiseras i olika kategorier för att få syn på olika mönster och tendenser.

Kategorier och antal som har identifierats utifrån scan cardsen är följande sju, med hänsyn till kategorierna natur, kultur och friluftsliv:

Natur/ kultur/friluftsliv 21 st förslag

Natur/ kultur 16 st förslag

Kultur/ friluftsliv 8 st förslag

Natur/ friluftsliv 10 st förslag

Natur 2 st förslag

Kultur 15 st förslag

Friluftsliv 5 st förslag

Detta innebär tex att 21st förslag främjar alla tre teman (natur, kultur och friluftsliv), 16 st förslag främjar natur och kultur, 8 st främjar kultur och friluftsliv osv.

Ett annat relevant tema som scan cardsen är kategoriserade utifrån är platser. Detta är exempelvis generella fysiska platser, specifika fysiska platser, digitala platser/plattformar med mera.

Kategoriseringen utifrån plats är:

Vallentunasjön 20 st förslag

I/på sjön 9 st förslag

Digitala platser 5 st förslag

Runriket/ Runstenar 13 st förslag

Olika specifika platser som inte tillhör Runriket specifikt 12 st förslag

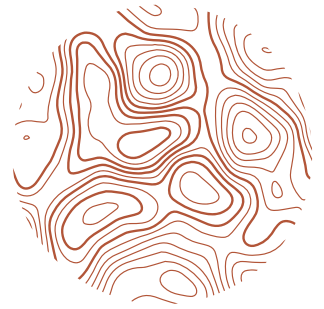
Generella platser (såsom "på en gräsmatta") 12 st förslag

Specifika platser i nuvarande Runrike 6 st förslag.

Därtill har sex ytterligare ideer inkommit via digitala scan cards.

För en detaljerad beskrivning av samtliga scan cards och varje unikt förslag, se bilaga 1, Scan cards.

SCENARIER FÖR FRAMTIDEN

Utifrån analys av det insamlade materialet ser vi ett antal olika möjligheter för fortsatt arbete inför framtiden. Sammantaget är det sex riktningar som projektet kan ta i en genomförandefas. Dessa är 1; utöka Runriket till att innefatta fler besöksmål, 2; öka den fysiska tillgängligheten, 3; aktiviteter kring Runriket, 4; utvidga och maximera innebörden av konceptet Runriket, 5; digitala plattformar, 6; vandring och guidning kring Runriket.

1. Utöka runriket till att innefatta fler besöksmål (och fornlämningar?)

Detta kan exempelvis vara att anlägga flera eldningsplatser, bygga en bastu/bastuflotte, bygga vindskydd och skapa möjligheter för att enklare använda kanot och kajak i Vallentuna sjön.

Fornlämningar och kulturarvsmiljöer finns utspridda över många mycket fler platser än kring Vallentunasjön i Täby och Vallentuna. Många röster lyftes kring att utöka runriket till att inkludera fler av dessa platser/lämningar. Historiska leder, stigar etc.

2. Öka den fysiska tillgängligheten

Dessa förslag innebär att bygga infrastruktur som tex vägar, cykelvägar, strandpromenad för att lättare kunna ta sig runt sjön och mellan de olika besöksmålen och gäller framförallt Vallentunasjöns västra sida. Att utöka tillgängligheten kan sannolik göra att fler rör sig mellan de olika besöksmålen, men samtidigt också exploatering av naturvärden.

3. Aktiviteter kring Runriket

Många av de inkomna förslagen handlar om olika typer av aktiviteter som skulle kunna ske i området kring Runriket. Exempel på dessa är yoga, morgongympa/ stretch, fågelskådning, matlagningskurser, isfest, is-skulpturvandring, kanotpaddling, motionslopp av olika slag såsom löpning, kanot, kajak, skridskor, bandy, isracing m.m. Andra förslag är att uppmärksamma runstenarna genom att kora "årets runa".

4. Utvidga och maximera runriket: Historisk/samtida/framtida kulturmiljö

Genom det insamlade materialet ser vi även att konceptet Runriket med fördel kan expandera och utvidgas. Exempelvis med samtidskonst, koreografisk/ konstnärlig upplevelse/ vandring med AR-teknik som betraktaren kan ta del av när hen vill. Sätta kulturarvsmiljö i relation till samtid och framtid genom att väva samman koncept och objekt från då och nu.

5. Runrikets vandringsleder

Skapa och lyfta fram befintliga vandringsleder för vandring i den kulturhistoriska miljön. Detta kan med fördel göras med guide eller digital ljudguide som nås via QR koder. Det kan handla om olika långa vandrings slingor som utgår från tex Karby gård med skyltning och information om allt kulturminnesvärt som finns i området eller vandringsleder med historieberättande med koppling till samtiden och frågor kring jämställdhet, makt, kvinnors rättigheter. Här kan olika organisationer som kyrkan, hembygdsförening och Friluftsförbundet kopplas samman. Andra förslag på vandringsaktiviteter är spökvandring, historisk vandring för att se hur landskapet har förändrats över tid, eller att koppla samman Roslagsleden med Runriket.

6. Digital samlings-plattform

För att synliggöra allt som finns och händer runt konceptet Runriket vore det bra med en gemensam samlings-plattform. Det skulle kunna vara i form av en gemensam hemsida, exempelvis "Destination Runriket", vilken samlar alla aktiviteter, händelser, platser, företag och föreningar som bedriver verksamhet i området. Till detta behövs en kurator och/eller en team-leader som driver och skapar detta.

En befintlig plattform som delvis redan används är naturkartan. Hit skulle flera leder och platser kunna kopplas.

ÖVRIGT

Arkeolog 8 är mycket tacksam för den tid och det engagemang som människor från företag, organisationer och föreningslivet runt om i Vallentuna och Täby har ställt till förfogande genom sin medverkan i detta projekt. Vi ser det därför som en viktig uppgift att fortsätta skapa vidare möjligheter för att förvalta och förverkliga inkomna ideer och förslag.

Att återkoppla och skapa transparens till alla deltagare är önskvärt för projektets trovärdighet och för fortsatt engagemang från de deltagande parterna.

ARKEOLOG 8

ETT SAMSKAPANDE DANSKOLLEKTIV

PROJEKT

- Dansföreställning *Iup* (2010)
- Musikvideo *Snälla TV plz* (2012)
- Communitydansprojekt *Mitt fält* (2014)
- Dansföreställning *PUCK* (2014)
- Dansföreställning *Lucy* (2011, 2014)
- Dansföreställning *Consume energy and make noise* (2014, omarbetning 2015)
- Koreografi/vandringssled/utställning *Katastrofleden* (2019)
- Konstverk *Leden-Kartan-Katastroftankarna* (2020)
- Pop up-dans *Iup* (2021)
- Performance *Stilla färd* (2021)
- Dansföreställning *To bee* (2021)

Läs mer om oss och vad vi gör på www.arkeolog8.se eller följ oss på Instagram [@arkeolog8](https://www.instagram.com/arkeolog8).

Arkeolog 8 är ett samskapande danskollektiv som gör (dans)konstnärliga och pedagogiska projekt i olika format, för barn, ungdomar, vuxna och äldre. Vi startade vår verksamhet 2010 och har sedan dess skapat och turnerat projekt i och utanför Sverige på platser/genom nätverk såsom Dansens Hus, Dansnät Sverige, Skånes Dansteater, Scenkonst Sörmland, Norska Skolesekken, Norrlandsoperan, Salto!, Fusion festival, Theaterszene Europa, Schäxpir mfl.

Under 2021 var vi KOKO kommunkoreografer i Vallentuna, vilket inneburit både konstnärligt och pedagogiskt arbete samt en betydande del samverkan i kommunen; med många olika personer från olika förvaltningar och medborgare från kommunen. Se en sammanfattning av KOKO kommunkoreografåret i Vallentuna 2021 [här](#).

